

חוק רשות העתיקות, התשמ"ט-1989

פרק א': פרשנות

1. (א) בחוק זה – הגדרות ופרשנות
- ”חוק העתיקות” – חוק העתיקות, התשל”ח-1978;¹
- ”אתר” – אתר עתיקות כמשמעותו בחוק העתיקות;
- ”המועצה” – מועצת הרשות שמונתה לפי סעיף 6;
- ”המנהל” – מנהל הרשות;
- ”הרשות” – רשות העתיקות המוקמת בחוק זה;
- ”השר” – שר החינוך והתרבות.
- (ב) מונחים אחרים תהא להם המשמעות שיש להם לפי חוק העתיקות אלא אם כן ניתן להם פירוש אחר בחוק זה.

פרק ב': הרשות ומוסדותיה

סימן א': הקמת הרשות ותפקידיה

2. מוקמת בזה רשות העתיקות. הקמת הרשות
3. הרשות היא תאגיד. הרשות – תאגיד
4. הרשות היא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 2(9) לחוק מבקר המדינה, התשי”ח-1958 [נוסח משולב].² הרשות – גוף מבוקר
5. (א) תפקידיה של הרשות הוא לטפל בכל עניני העתיקות, לרבות עתיקות תתימיות, בישראל. תפקידי הרשות
- (ב) הרשות רשאית לעשות לגבי עתיקות ואתרים כל פעולה הנוצרת לשם מילוי תפקידיה, ובכלל זה –
- (1) חשיפה וחפירה של אתרים;
 - (2) שימור, שחזור ופיתוח של אתרים;
 - (3) ניהול, אחזקה, והפעלה של אתרים ושמירה עליהם;
 - (4) שימור ושחזור עתיקות;
 - (5) קיום פיקוח על חפירות ארכיאולוגיות;
 - (6) ניהול של אוצרות העתיקות של המדינה, שמירתם והפיקוח עליהם;
 - (7) הפעלת פיקוח לענין עבירות לפי חוק העתיקות;
 - (8) עריכת מחקרים ארכיאולוגיים וקידומם;
 - (9) ניהול ואחזקה של ספרייה מדעית לארכיאולוגיה ולהיסטוריה של ארץ ישראל ושכנותיה;
 - (10) ריכוז, תיעוד ורישום של מידע ארכיאולוגי;

* נתקבל בכנסת ביום כ"א בתמוז התשמ"ט (24 ביולי 1989); הצעת החוק דבריה הסבר פורסמו בהצעות חוק 1926, מיום ז' בניסן התשמ"ט (12 באפריל 1989), עמ' 67.

¹ ס"ח התשל"ח, עמ' 76.

² ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

(11) קיום ועידוד פעולות חינוך והסברה בתחום הארכיאולוגיה;

(12) קיום קשרים מדעיים בינלאומיים בתחום הארכיאולוגיה.

(ג) ניהול, אחזקה והפעלה של אתר המצוי בתחום גן לאומי או שמורת טבע ושמירה עליו, ייעוץ, על אף האמור בסעיף קטן (ב)(3), על ידי רשות הגנים הלאומיים או רשות שמורות הטבע, לפי הענין, בתיאום עם הרשות, וזולת אם הוסכם כיניהם אחרת; לענין זה, "גן לאומי", "שמורת טבע", "רשות הגנים הלאומיים" ו"רשות שמורות הטבע" – כמשמעותם בחוק גנים לאומיים, שמורות טבע ואתרי הלאום, התשכ"ג-1963.³

סימן כ': מועצת הרשות

הרכב המועצה

6. (א) לרשות תהיה מועצה של ששה עשר חברים כמפורט להלן:

(1) נציגי ממשלה שהם עובדי המדינה -

(א) המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות;

(ב) ראש מינהל תרבות במשרד החינוך והתרבות;

(ג) מנהל מינהל כלכלה ותקציבים במשרד החינוך והתרבות;

(ד) הממונה על התקציבים במשרד האוצר;

(ה) החשב הכללי;

(ו) מנהל מינהל התכנון במשרד הפנים;

(ז) מנהל אגף תכנון וכלכלה במשרד התיירות;

(ח) נציג של שר החקלאות שימנה שר החקלאות;

(2) שני נציגים בעלי ענין בארכיאולוגיה משניים מן המוסדות להשכלה גבוהה המפורטים להלן, אחד מכל מוסד, שימנה השר לאחר התייעצות עמם:

(א) האוניברסיטה העברית בירושלים;

(ב) אוניברסיטת תל-אביב;

(ג) אוניברסיטת חיפה;

(ד) אוניברסיטת בר-אילן;

(ה) אוניברסיטת בן גוריון בנגב;

(3) חבר אחד מחברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים שימנה השר לאחר התייעצות עם האקדמיה, והוא יהיה יושב ראש המועצה;

(4) שני ראשי רשויות מקומיות שימנה השר לאחר התייעצות עם יושב ראש מרכז השלטון המקומי וכן ראש מועצה אזורית שימנה השר;

(5) מנהל מוזיאון המציג עתיקות שימנה השר לאחר התייעצות עם יושב ראש מועצת המוזיאונים, לפי חוק המוזיאונים, התשמ"ג-1983⁴;

(6) נציגי המשרד לענייני דתות, שימנה השר לענייני דתות.

(ב) נציג ממשלה מן המפורטים בסעיף קטן (א)(1) (א) עד (ז) ראשי למנות נציג מטעמו,

מקרב עובדי המדינה, להשתתף בישיבות המועצה.

³ ס"ח התשכ"ג, עמ' 149: התשמ"ב, עמ' 34.

⁴ ס"ח התשמ"ג, עמ' 113.

(ג) לכל חבר המועצה שאינו מקרב עובדי המדינה ניתן למנות ממלא מקום קבוע בדרך שמתמנה חבר המועצה.

(ד) השר רשאי למנות אחד מחברי המועצה לסגן יושב ראש המועצה.

7. (א) תקופת כהונתו של חבר המועצה שאינו נציג הממשלה תהיה ארבע שנים, אך ניתן למנותו מחדש לתקופת כהונה נוספות.

תקופת כהונה

(ב) חבר המועצה שתקופת כהונתו תמה יוסיף לכהן עד מינויו מחדש או עד מינוי חבר אחר במקומו.

8. לא יתמנה חבר המועצה -

סייגים למינוי חבר מועצה

(1) מי שהורשע בעבירה שיש עמה קלון או נשא עונש מאסר וטרם חלפה תקופת ההתיישנות כמשמעותה בחוק המרשם הפלילי ותקנות השבים, התשמ"א-1981⁵;

(2) מי שיש ניגוד ענינים בין עיסוקו ובין חברותו במועצה; ואולם לא יראו ניגוד ענינים אם עצם מינויו של בעל תפקיד למועצה נובע מתפקידו.

9. יושב ראש המועצה, סגנו וחבר המועצה לא יקבלו מהרשות שכר בעד שירותיהם במילוי תפקידם במועצה, אך יהיו זכאים לכיסוי הוצאות סבירות שהוציאו בקשר למילוי תפקידם כאמור, בשיעור שתקבע הרשות.

החור הוצאות

10. (א) חבר המועצה שאינו נציג ממשלה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחד מאלה:

פקיעת כהונה

(1) התפטר במסירת כתב התפטרות ליושב ראש המועצה;

(2) נתקיים בו סייג מן הסייגים המפורטים בסעיף 8;

(3) נבצר ממנו, דרך קבע, למלא תפקידו, והשר, לאחר התייעצות עם יושב ראש המועצה, העבירו מכהונתו בהודעה בכתב;

(4) פרש מן התפקיד שבשלו התמנה.

(ב) יושב ראש המועצה יעביר לשר כתב התפטרות כאמור בסעיף קטן (א)(1), תוך 96 שעות ממועד מסירתו; תוקף ההתפטרות מתום 48 שעות לאחר מסירת כתב התפטרות לשר, זולת אם חזר בו חבר המועצה מהתפטרותו לפני כן במסירת מכתב לשר.

(ג) חבר המועצה שאינו נציג הממשלה, או נציג מקרב עובדי המדינה שמונה להשתתף דרך קבע בישיבות המועצה כאמור בסעיף קטן 6(ב), ונעדר ללא סיבה מוצדקת מארבע ישיבות רצופות של המועצה, רשאי השר לאחר התייעצות עם יושב ראש המועצה, להעבירו מכהונתו במועצה או לבטל את מינויו, לפי הענין, בהודעה בכתב.

11. (א) המועצה תקבע לעצמה את דרכי עבודתה ונהלי דיוניה ככל שלא נקבעו בחוק זה או על פיו.

סדרי עבודת המועצה

(ב) המנין החוקי בישיבות המועצה הוא שבעה חברים לפחות: אם לא היה מנין חוקי בפחיתת הישיבה, רשאי יושב ראש הישיבה לדחותה בשלושים דקות; לאחר עבור זמן זה תהא הישיבה כדין אם השתתפו בה חמישה חברים לפחות ובהם יושב ראש המועצה או סגנו.

(ג) משנפתחה הישיבה כדין לפי סעיף קטן (א), יהיה המשכה כדין בכל מספר חברים שהוא.

(ד) המנהל או מי שהוא הסמיכו לכך במקומו, רשאי להיות נוכח בישיבות המועצה.

12. ביקשו השר או חמישה מחברי המועצה לדון בנושא פלוני, יהיה הנושא כלול בסדר יומה של המועצה בישיבתה הקרובה.

דיון בנושא פלוני

⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 322.

13. המועצה רשאית למנות מבין חבריה ועדה לענין מסויים שבסמכותה, לקבוע לה יושב ראש ולאצול לה מסמכויותיה, למעט הסמכות לקבוע את המדיניות הכללית של הרשות והסמכות לאשר את תקציבה.
14. החלטה של המועצה או של ועדה מועדותיה לא תיפסל מחמת זה בלבד שבזמן עשייתה היה מקומו של חבר המועצה או חבר הוועדה פנוי מכל סיבה שהיא.
15. המועצה, מבלי לגרוע משאר תפקידיה –
- (1) תקבע את המדיניות הכללית של הרשות בתחום תפקידיה;
- (2) תאשר את תקציב הרשות;
- (3) תעקוב ברציפות אחר ביצוע המדיניות, התכניות והתקציבים של הרשות;
- (4) תדון בדו"חות כספיים שיגיש לה המנהל.
16. המועצה, באישור השר, תקבע כללים להפעלת אתרים, ניהולם והפיקוח עליהם.
17. המועצה תגיש לשר אחת לשנה לפחות, דין וחשבון על פעולות הרשות וכן תמסור לו, לפי דרישתו, כל ידיעה על פעולותיה.

סימן ג': מנהל הרשות ועובדיה

18. (א) המועצה תמנה, על פי הצעת השר ובאישור הממשלה, מנהל לרשות; המועצה רשאית, על פי הצעת השר, למנות סגן למנהל.
- (ב) הודעה על מינויים לפי סעיף קטן (א) תפורסם ברשומות.
19. (א) המנהל אחראי לניהול השוטף של עניני הרשות בהתאם להחלטות המועצה.
- (ב) בכפוף להוראות חוק זה ולהחלטות המועצה יהיו למנהל כל הסמכויות הדרושות לניהול הרשות ובכלל זה הסמכות לייצג את הרשות בכל תפקיד מתפקידיה ולחתום על הסכמים או מסמכים אחרים בשם הרשות.
- (ג) אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מסמכויות ותפקידים שהוענקו למנהל לפי חוק העתיקות ולפי כל חיקוק אחר.
- (ד) המנהל רשאי לאצול מסמכויותיו לפי חוק זה לעובד מעובדי הרשות וליפות את כוחו לחתום על כל מסמך בשם הרשות.
20. (א) תקופת כהונתו של המנהל תהיה חמש שנים (להלן – תקופת כהונה); המועצה, באישור השר ובאישור הממשלה, רשאית לשוב ולמנותו בתום כל תקופת כהונה לתקופת כהונה נוספת.

(ב) כהונת המנהל תפקע באחת מאלה:

- (1) התפטר בהודעה בכתב שהגיש לשר באמצעות המועצה;
- (2) השר, לאחר התייעצות במועצה ובאישור הממשלה, קבע כי נבצר מהמנהל, דרך קבע, למלא את תפקידו;
- (3) השר, לאחר התייעצות במועצה ובאישור הממשלה, החליט להעבירו מכהונתו מטעמים שיפורטו.
21. (א) הרשות רשאית להעסיק עובדים לביצוע תפקידיה.
- (ב) תנאי עבודתם של עובדי הרשות, שכרם, גמלאותיהם, תקניהם וסדרי קבלתם לעבודה יהיו כשל עובדי המדינה, ובשינויים שנקבעו בידי הרשות, באישור השר ושר האוצר.

העסקת עובדים

חנאי העסקת המנהל	22. שכרו של המנהל ותנאי העסקתו ייקבעו בידי השר בהסכמת שר האוצר.
	פרק ג': תקציב וכספים
תקציב	23. (א) המנהל יכין, למועד שקבעה המועצה, הצעת תקציב לפעולות הרשות ויגישה לאישור המועצה.
	(ב) תקציב הרשות יוגש לשר והוא טעון אישורו ואישור הממשלה.
	(ג) שר האוצר רשאי להורות לרשות בדבר דרכי הכנת תקציב הרשות.
מימון וקרנות	24. (א) תקציב הרשות ימומן מאוצר המדינה, ומהכנסות מאגרות ותשלומים אחרים שישולמו לרשות לפי חוק העתיקות.
	(ב) לצורך ביצוע תפקידיה רשאית הרשות לקבל תרומות וכן להקים קרנות מחקר.
	פרק ד': סמכויות פיקוח
מינוי מפקחים	25. (א) המועצה תמנה מפקחים מבין עובדי הרשות או מבין מי שמונה כדין כפקח או כמפקח מכוח חיקוק לשם פיקוח על ביצוע חוק העתיקות; המינוי יהיה בכתב.
	(ב) למפקח כאמור תהיה סמכות לערוך חקירות על עבירות לפי חוק העתיקות: בהשתמשו בסמכות כאמור --
	(1) יהיו למפקח סמכויות שוטר לפי סעיף 2 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 ⁶ .
	(2) יהיה מפקח רשאי להשתמש בכל הסמכויות הנתונות לקצין משטרה בדרגת מפקח לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות) ⁷ , וסעיף 3 לפקודה האמורה יחול על הודעה שרשם מכה סמכות זו.
סמכויות מפקח	26. (א) היה למפקח יסוד סביר להניח שהדבר דרוש לכיבוע תפקידו מוסמך הוא -
	(1) לעצור כל כלי הובלה ולערוך בו חיפוש;
	(2) להיכנס לכל מקום ולערוך בו חיפוש, אולם אין להיכנס למקום המשמש למגורים אלא לפי צו חיפוש מאת בית משפט מוסמך והוראות סעיפים 24 ו-26 עד 29 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 יחולו, בשינויים המחוייבים, על חיפוש לפי פסקה זו;
	(3) לתפוס כל חפץ, אם יש למפקח יסוד סביר להניח שנעברה בו עבירה על חוק העתיקות, ורשאי הוא לתפוס חמרי אריזה או מסמכים העשויים, לדעתו, לשמש ראיה במשפט על עבירה כאמור.
	(ב) לענין פרק זה, "חפץ" - לרבות כלי הובלה.
	פרק ה': העברת עובדים, נכסים, זכויות והתחייבויות
העברת עובדים	27. (א) עובדי המדינה המועסקים ערב תחילתו של חוק זה באגף העתיקות והמוזיאונים שבמשרד החינוך והתרבות (להלן - האגף), יעברו לשרת כעובדי הרשות, בתנאי שירות שלא יהיו גרועים מתנאי שירותם ערב תחילת החוק.
	(ב) זכויות עובדי הרשות שיועברו לשירותה והנובעות מעבודתם כעובדי המדינה כאמור בסעיף קטן (א) ייחשבו כזכויות הנובעות מעבודה בשירות הרשות.
	(ג) ההסדרים לגבי זיכוי הרשות בסכומי התשלומים אשר עובדים שיועברו לשירותה יהיו זכאים להם, ייקבעו תוך שנה מיום תחילתו של חוק זה, בהסכם בין הרשות ובין הממשלה.

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.
⁷ ח"א, כרך א', עמ' 439.

28. נכסי המדינה שהיו ערב תחילתו של חוק זה מוחזקים בידי האגף יועברו לרשות: בסעיף זה, "נכסי המדינה" – מקרקעין, מיטלטלין, זכויות וטובות הנאה מכל סוג שהוא, למעט עתיקה ואתר; תנאי ההעברה ייקבעו בהסכם בין הרשות לבין הממשלה.

פרק ו': הוראות שונות

29. דין הרשות כדין המדינה לענין תשלום מסים, מס כולים, אגרות, ארנונות, היטלים ומסוּלומי חובה אחרים.

30. דין הרשות כדין המדינה לענין חוק הנוזיקין האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב-1952.⁸ אחריות בנוזיקין

31. (א) דין עובדי הרשות כדין עובדי המדינה לענין חיקוקים אלה: דין חברי המועצה ועובדי הרשות

(1) חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969⁹;

(2) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959¹⁰;

(3) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979¹¹;

(4) חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969¹²;

(5) חוק העונשין, התשל"ז-1977¹³ – הוראות הנוגעות לעובדי ציבור;

(6) פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971¹⁴;

(7) פקודת הנוזיקין [נוסח חדש]¹⁵;

(ב) חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963¹⁶, יחול על עובדי הרשות כאילו היו

עובדי המדינה; לענין זה יבוא שר החינוך והתרבות במקומו של השר בכל מקום שמדובר בחוק האמור בשר, והמנהל יבוא במקום המנהל הכללי בכל מקום שמדובר בו בחוק האמור.

32. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, לאחר התייעצות במנהל ובמועצה, להתקין חקנות לביצועו.

33. בחוק העתיקות – תיקון חוק העתיקות

(1) בסעיף 1 –

(א) אחרי הגדרת "אתר עתיקות" יבוא:

"הרשות" – רשות העתיקות כמשמעותה בחוק רשות העתיקות, התשמ"ט-1989⁸;

(ב) בהגדרת "אספן", במקום "שאוסף" יבוא "שבידו אוסף";

(ג) הגדרת "האגף" – תימחק;

(ד) במקום הגדרת "המנהל" יבוא "המנהל" – מנהל הרשות;

(2) בסעיף 8, אחרי "המנהל" יבוא "באישור השר";

(3) בסעיף 14, במקום "לאחר התייעצות" יבוא "באישור השר ולאחר התייעצות";

(4) בסעיף 15, במקום "המנהל" יבוא "השר" ובסופו יבוא: "השר רשאי להסמיך את המנהל או עובד אחר של הרשות לענין סעיף זה";

⁸ ס"ח התשי"ב, עמ' 339.

⁹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.

¹⁰ ס"ח התשי"ט, עמ' 190.

¹¹ ס"ח התש"ם, עמ' 2.

¹² ס"ח התשכ"ט, עמ' 114.

¹³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

¹⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 421.

¹⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 5, עמ' 266.

¹⁶ ס"ח התשכ"ג, עמ' 50.

(5) בסעיף 18(א), במקום "המנהל" יבוא "השר או מי שהוא הסמיכו לפי סעיף 15";

(6) בסעיף 34(ב), אחרי "לשר" יבוא "למנהל ולמועצת הרשות";

(7) בסעיף 36 -

(א) בסעיף קטן (א), במקום "מהחלטות המנהל" יבוא "מהחלטות";

(ב) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) ועדת ערר רשאית לקבל ערר, לדחותו או להחליט כל החלטה

אחרת";

(8) בסעיף 42, בסעיף קטן (א)1, במקום "האגף" יבוא "הרשות" ובסעיף קטן

(ג), אחרי "השר" יבוא "לפי הצעת הרשות";

(9) בסעיף 44, במקום "במועצה" יבוא "במנהל, במועצת הרשות ובמועצה";

(10) בסעיף 46(א), אחרי "רשאי" יבוא "לאחר התייעצות במנהל ובמועצת

הרשות" ואחרי "רשיונות" יבוא "אישורים, היתרים או שירותים";

(11) אחרי סעיף 46 יבוא:

"תשלומים לרשות 46א. אגרות ותשלומים אחרים, למעט קנסות, הנגבים לפי חוק זה ישולמו לקופת הרשות".

34. בפקודת המכרות¹⁷ -

תיקון סקודת
המכרות

(1) בסעיף 2, במקום הגדרת "מקום היסטורי" יבוא:

"מקום היסטורי" - אתר עתיקות כמשמעותו בחוק העתיקות, התשל"ח-1978";

(2) בסעיף 18(א)2, במקום "מנהל מחלקת העתיקות" יבוא "המנהל כמשמעותו

בחוק רשות העתיקות, התשמ"ט-1989".

35. בכפוף לסעיף 5(ג) אין בהוראות חוק זה כדי לגרוי מהוראות חוק גנים לאומיים, שמורות טבע ואחרי הלאום, התשכ"ג-1963.

שמירת דינים

36. (א) מי שכיהן כמנהל האגף ערב תחילתו של חוק זה, יראוהו כאילו נתמנה כמנהל לפי חוק זה, לתקופת כהונה, ביום תחילתו.

הוראות מעבר

(ב) הממשלה תעביר לרשות את כל הסכומים אשר הוקצבו בחוק התקציב לשנת הכספים השוטפת לפעולות האגף שביצוען מועבר לרשות ושלא הוצאו עד יום תחילתו של חוק זה; עד לסיומה של שנת הכספים השוטפת יהיה התקציב לפעולות הרשות לפי התקציב שהועבר לרשות כאמור, בשינויים הנובעים מהקמת הרשות; לענין זה, "שנת הכספים השוטפת" - שנת הכספים שבה חל יום תחילתו של חוק זה.

37. חוק זה יפורסם ברשומות חוך 30 ימים מיום קבלתו.

פרסום

יצחק נבון

שר החינוך והתרבות

יצחק שמיר

ראש הממשלה

חיים הרצוג

נשיא המדינה

¹⁷ ח"א, כרך ב', עמ' 910.